

Til deg som jobber med ungdommer og unge voksne

Det du nå holder i hånda er laget til dere som jobber med ungdommer og unge voksne, dere som bidrar med å utvikle tjenestene til de unge, og dere som er beslutningstakere, som ledere og politikere. Hensikten er å få frem de unges stemmer og hva som er viktig for dem, til bruk for inspirasjon og validering av nye løsninger i det videre arbeidet med de unge i målgruppen.

Grunnlaget for denne folderen er hentet fra en rekke medvirkningsaktiviteter i tjenestedesign-prosjektet *Mer treffsikker innsats for arbeidsinkludering* under programmet *Flere i arbeid*, et prosjekt gjennomført i løpet av 2022. Her har over 140 unge villig delt sine historier og gitt konstruktive innspill til og på løsningsforslag som har materialisert seg i løpet av prosessen - fra å forstå, utvikle, teste og ferdigstille.

Mer detaljert, så inneholder folderen en oppsummering av viktige temaer fra de unge, konkrete råd for et bedre samarbeid og oppfølging, samt fire personas. Sistnevnte er fiktive beskrivelser, laget for å gi et bilde av hvem vi har møtt i løpet av prosjektet. De representerer både individuelle historier, men også behov og opplevelser i målgruppen som helhet.

Målet er å skape momentum fremover mot enda bedre tjenester for kommunens ungdommer og unge voksne. Og husk, ikke stopp å involvere de det gjelder!

Hilsen oss i Flere i arbeid

HVA ER VIKTIG FOR UNGE?

TILGJENGELIGHET OG FLEKSIBILITET

Gjør tjenestene kjent

Samle og synliggjøre det som finnes! Det er tilfeldig hvilke hjelpetjenester og -tilbud de unge kommer i kontakt med og får oppfølging fra, og de unge er prisgitt hva de rundt (venner, foresatte, hjelpere) kjenner til av tilbud og arbeidsmuligheter.

"Det var tilfeldigheter som gjorde at jeg havnet her."
- ung voksen

På en måte som gir mening

Kommuniser på en måte som gir mening og som de unge forstår. Noen ganger vet man ikke hva man trenger, man trenger bare hjelp. Da oppleves det ekstra belastende å lete etter svar på det man lurar på eller trenger hjelp til. De unge har behov for tilgang på lett forståelig informasjon som gir mening for dem og deres situasjon.

Knytt tjenestene sammen

Ha fokus på overganger og skap sammenhenger mellom tjenestene. For de unge er det utfordrende å holde oversikt over og se sammenhengen mellom de ulike aktørene i det kommunale tjenestetilbudet. Ungdommene oppfatter det offentlige som én instans og forstår ikke at de ulike aktørene ikke snakker sammen og deler informasjon med hverandre.

Utfordre rammene

Skap et mer fleksibelt og lavterskel hjelpetilbud. Mange av tilbudene som finnes i dag har krav, aldersgrense og begrensede åpningstider som oppleves urimelig og tungvint. Tidsrammer og krav er ødeleggende og stressende. Utfordringene de unge har gjelder uansett. I tillegg er det vanskelig å finne alternativene når man ikke passer inn i de ordinære løpene eller tilbudene.

"Du kan ha den beste sosiale evnen, men det betyr ingenting om du får strykkarakter i ett fag."
- ung voksen

HJELP PÅ VEIEN MOT MÅLET

Det er menneskene som utgjør tjenesten

Dyrk de gode menneskemøtene. Mange opplever mangelfulle relasjoner i sitt private liv, derfor blir menneskene de møter i hjelpeapparatet desto viktigere. De unge setter stor pris på ansatte som viser interesse og forståelse, veileder og finner løsninger på problemer.

Hjelp til å bryte ned de store målene

Hjelp de unge med å oversette de store drømmene til håndterbare og overkommelige oppgaver. Noen ungdommer har utfordringer med å nøste opp i alle de små stegene de kan ta på veien mot målet.

"Det er skikkelig grusomt å ikke ha noe å gjøre."
- ungdom

Våg å gi ansvar og rom for å prøve

Gi de unge ansvar. De unge har behov for å bli oppfattet som og å oppfatte seg selv som deltakere i samfunnet og i arbeidslivet på like vilkår som alle andre. Det handler om å gi dem "ekte" arbeid og oppgaver som gjør at de føler seg nyttige og viktige. Skap trygge arenaer der de unge kan prøve ut og å lære seg det sosiale, ta oppgaver og å samarbeide med andre.

"En jobb skal man jo ha hele voksenlivet. Da er det rart å måtte velge så brått mellom tiende klasse og videregående."
- ung voksen

Hjelp til med å se mulighetene

Hjelp de unge å ta mer kvalifiserte valg. Hjelp de unge å bli kjent med seg selv og finne arenaer hvor de kan bruke sine egenskaper og interesser. Det er i dag lite systematikk i å prøve ut og bli kjent med ulike yrker og arbeidsmuligheter, og det er vanskelig for den enkelte å se bredden i ulike yrkesveier og bransjer.

MOTIVASJON OG ANERKJENNELSE

Ha fokus på hva de unge kan, og ikke hva de mangler

Øk fokuset på hva man kan og har av muligheter. Altfor fort rettes fokuset på hva en mangler eller sliter med. Mindre "bagatellmessige" krav gjør at noen rykker tilbake til start og må begynne på nytt.

Bygg opp de unge

Finn måter å motivere den enkelte ungdom på. Mange unge møter krav og begrensninger der de trenger oppbygging og håp. Å gå lenge i utenforskap uten arenaer hvor man kan utfolde seg, lære seg selv å kjenne, utvikle seg og mestre, gjør noe med selvtilliten og troen på en selv.

Når ingen har troen på deg, slutter du å ha troen på deg selv."
- ung voksen

Likt arbeid, lik lønn

Skap likeverdige tjenester. Ønsket om å være som alle andre er sterkt blant unge, og man spiller seg i de man omgås med. Det gjør noe med motivasjonen til å stå i arbeid, når du ikke anerkjennes på samme måte. Utenforskapet blir større når man behandles annerledes enn alle andre.

Gi anerkjennelse

Lytt til de unge. De unge trenger å føle seg sett og hørt, at deres behov blir anerkjent og de føler seg sikre på at de får den hjelpen som er riktig for dem og som de har behov for.

KLAR FOR LIVET, KLAR FOR JOBB

Forberedelse til voksenlivet

Hjelp de unge å ruste seg for voksenlivet med de forpliktelser og muligheter det innebærer. De unge savner fokus og konkret hjelp til å bygge livsmestringskompetanse innenfor temaer som blant annet økonomi, psykisk helse, hverdagsmestring, relasjonsbygging, søvn, fritid, kosthold og fysisk aktivitet, og ikke minst arbeidslivet.

"Jeg synes det er vanskelig å finne kunnskap om arbeidslivet. Blir skeptisk, hører bare om dårlige erfaringer fra venner og opplevd kjipe ting selv."
- ung voksen

"Vi trenger å lære seg å ikke stresse over stresset. Lære seg å anerkjenne følelsene, men ikke gnage på det, fore det med nødvendige tanker."
- ung voksen

Bygge evnen til å tåle påkjenninger

Jobb med å avmystifisere og normalisere psykisk helse. Psykisk helse er et særlig viktig tema for mange unge i dag. Samtidig som man møter høye krav på skolen, på fritiden, hjemme og blant venner, skal man ta valg om livet sitt. Følelser som stress, nervøsitet, angst, spenning og indre uro er normalt, men mange unge mangler mestringsteknikker for å håndtere dem på en god måte, men også å anerkjenne og normalisere det.

HJELP I Å HJELPE ANDRE

Ingen utvikler seg alene

Skap rammer som bygger et fellesskap. Mange unge refererer til "flokken", "familien" - personer i samme situasjon som de kan lene seg på, relatere seg til og utvikle seg sammen med. Behovet for fellesskap er særlig viktig for de unge.

Unges egne stemmer som inspirasjon

Benytt de unges stemmer og erfaringer som inspirasjon for andre unge. Det ligger mye potensial i å bruke sine egne erfaringer opp mot andre og sette dette i system. Det blir en måte å komme videre på og bli bevisst på hva som fungerer og ikke.

"Å bruke hverandre er en gavepakke."
- ung voksen

INVOLVER OG TILPASS TJENESTENE TIL DE UNGE

Ikke lag enda et nytt "kommunalt" tilbud

Bli kjent med de unge, finn ut hva som fanger dem og trigger lysten og motivasjonen. De unge relaterer seg ikke til kommunen. Spill videre på formatene de kjenner og mestrer, som for eksempel spillverdenen eller sosiale medier.

Anerkjenn tiden til de unge

Vær oppsøkende og tilpass i større grad oppfølgingen til de unges timeplan, vaner og hverdag. Møt de unge der de er og ferdes til vanlig. Det handler om å møte de unge uten å rive dem bort fra det daglige trygge, og å redusere tidsbruk og transport.

"At veilederen min kommer ned hit for å møte meg på skolen betyr mye for meg. En anerkjennelse for at min dag er viktig, at min timeplan også er viktig."
- ung voksen

Samskap tjenestene med de unge

Bli kjent med og involver de unge gjennom et likestilt samarbeid i å evaluere, forbedre og tenke nytt om tjenestetilbudet. Det gir mestring og bedre tjenester!

Unges råd for et godt samarbeid oppsummert:

Vær anerkjennende, det betyr at:

Vi blir sett, hørt og trodd
Vi opplever tilpasninger ved behov
Vi er med på å sette agendaen

Ha fokus på utvikling, det betyr at:

Vi opplever fremgang og utvikling
Vi har en plan for fremtiden
Vi ser det endelige målet og hva vi må gjøre for å komme dit

Sørg for stabilitet, det betyr at:

Vi har overskudd og rutiner i hverdagen
Vi trenger ikke bekymre oss
Vi lever og kjenner våre muligheter

Vær forutsigbar, det betyr at:

Vi har kontroll
Vi forstår hva som skjer og hvorfor det skjer
Vi vet hva som forventes av oss

Ha fokus på mestring, det betyr at:

Vi kan prøve og feile i trygge rammer
Vi opplever selvtilitt og mestring
Vi rustes for voksenlivet

Tara - Ungdom som skal starte på videregående

Tara er 16 år og bor med sin far som hun ikke ser så mye til. Når han først er hjemme, vil han ikke forstyrres. Hun skjønner at han er mye sliten pga. jobb, så hun unngår ham så mye hun kan. Tara klarer seg greit på skolen, men sliter mye med angst og uro. Alle rundt henne er glade og virker motiverte til å begynne på videregående, men Tara synes det hele er overveldende og unngår å tenke på sin egen fremtid totalt.

Utfordringer

- Synes det er vanskelig å finne sin retning og reflekterer lite over egne behov og interesser.
- Har få gode rollemodeller og venner i livet sitt og få å snakke med om seg og sitt.
- Lav interesse for videre skolevalg fører til at hun ikke har satt seg inn i ulike valgmuligheter.
- Føler seg alene og sliter med mye uro og angst, trekker seg mer og mer unna andre.
- Har ingen klar hjelper eller tjeneste som følger henne opp.

Behov

- Trenger hjelp til å definere interesser, se muligheter og sette mål.
- Trenger å føle at hun selv setter retning og mål i eget liv.
- Trenger lett tilgjengelige hjelpere
- Trenger å finne en alliert voksenperson som kan
- motivere og løse henne inn i riktige spor.
- Mer individuelt tilpasset rådgivning på ungdomsskolen.

Aleksander - Ungdom som skal ut i lære

Aleksander er snart 18 år. Moren hans er fra Polen. Hun flyttet til Norge da Aleksander var baby for å komme unna sin voldelige ektemann. Nå har moren fått en ny kjæreste og sammen har de tre små jenter, så Aleksander får lite oppmerksomhet hjemme. Det synes han egentlig er greit, for da kan han sitte og spille. Han valgte yrkesfag, men kun fordi alle vennene hans gjorde det. Karakterene er ikke de beste. Nå skal de finne seg lære plass, og da kan han ikke bare surfe gjennom. Karriererådgiveren på skolen er tett på, men Aleksander er ikke flink til å forklare hvordan han har det, eller hva han sliter med, så møtene ender ofte opp i ingenting.

Utfordringer

- Sliter med å finne lære plass. Synes det er kjøpt fordi alle andre rundt han har fått plass, men ikke han.
- Har vært på en del intervjuer, men aldri fått positiv respons. Det verste han vet, er å skrive CV og søknader.
- Synes generelt at arbeidslivet og prosessen med å finne seg jobb/lære plass er vanskelig.
- Har lav selvtilitt og mestringstro, tenker han aldri kommer til å finne seg en lære plass.
- Har vanskeligheter med å formidle sine tanker og interesser.
- Blander engelske ord inn i alt han sier, uansett hvem han møter.

Behov

- Trenger strukturer og rammer i hverdagen.
- Trenger å oppleve mestring i møte med arbeidsgivere.
- Vil være som alle andre og gjøre som sine jevnaldrende.

Nina-Kristine - Ung voksen som har vært lenge i utenforskap

Nina-Kristine er 25 år og akkurat nå sover hun på sofaen til ei venninne. Det er ikke optimalt, men bedre enn å være hjemme. Dit skal hun ikke igjen. Hun har ikke pratet med foreldrene sine på fire år. Nina-Kristine har nettopp strøket for tredje gang på fagene hun mangler på videregående, og som hun har tatt som privatist innimellom deltidsjobbene. Det har gått skeis gang på gang, selv etter iherdig innsats. Hun føler livet har stagnert og troen på seg selv er på bunn. Hun stresser over stresset, og de tunge tankene slipper ikke taket. Den eneste måten å få tankene over på noe annet, er å feste. Dette har det blitt mye av i det siste.

Utfordringer

- Har aldri hatt trygge og gode rollemodeller i livet sitt.
- Klarer ikke sortere egne tanker, hva som er lurt å gjøre eller hvor hun skal starte.
- Korte arbeidsforhold her og der, men aldri hatt noe fast.
- Har lav selvtilitt og har mistet troen på seg selv.

Behov

- Trenger å oppleve mestring knyttet til skole og utdanning, for eksempel alternative skoleløp eller å knytte det til alternative mestringsarenaer.
- Trenger hjelp til å bryte målet om jobb og en stabil hverdag inn i overkommelige steg.
- Trenger hjelp til å sortere tankene og lære mestringsteknikker for å håndtere angsten som har vokst til noe uhåndterlig.
- Trenger en alliert som kan motivere og løse henne inn i riktige spor.

Ammiin - Ung voksen som er ny i Kristiansand og Norge

Ammiin er 21 år og kom til Norge som enslig mindreårig da han var 17 år. Ammiin fikk til slutt permanent oppholdstillatelse etter en lang prosess og mange år på asylmottak. Nå har Ammiin bodd i Kristiansand i snart halvannet år. Mens livet var på vent i asylmottaket fikk ikke Ammiin gå på videregående, men det kan han endelig nå og han trives godt på skolen. Det er faktisk den beste tiden på døgnet. Hjemme er det ingen og plassen er ikke stor. Ammiin ønsker å jobbe for å få det litt romsligere økonomisk, slik at han kan få seg billappen. Men det er jammen ikke lett, de fleste arbeidsgiverne Ammiin møter tar ham ikke seriøst, og det lille han får av jobbtilbud er veldig dårlig betalt. I tillegg har han aldri fått en ordentlig arbeidskontrakt.

Utfordringer

- Har lite nettverk, men en god hjelper. Føler likevel at han ikke kan betro seg til henne, fordi han tenker at han vil straffes om han sier at han har jobbet svart.
- Er mye ensom og for seg selv.
- Har hatt mange småjobber, men sliter med å få noe fast.
- Har grunnleggende muntlige norskferdigheter, men sliter med å lese og skrive.
- Blir utnyttet av arbeidsgivere med dårlige intensjoner.

Behov

- Trenger strukturer og rammer i hverdagen.
- Trenger å oppleve mestring i møte med arbeidsgivere.
- Vil være som alle andre og gjøre som jevnaldrende.

UFILTRERT - fra ungdommen

Til deg som jobber med ungdommer og unge voksne i Kristiansand